

39. Třeboň. pán., 40. Jihočes. pah., 46. Lab. písk., 50. Luž. hory, 52. Ral.-bez. tab., 53. Podješ., 55. Čes. ráj, 56. Podkrk., 57. Podzvič., 61. Dol. Poorl., 63. Českomor. mezih., 64. Řičan. ploš., 66. Hornosáz. pah., 67. Českomor. vrch., 70. Mor. kras, 71. Drah. vrch. (Olšanský les u Račic-Pístovic), 73. Hanuš.-rychleb. vrch., 74b. Opav. pah. (Hněvošický les u Opavy), 75. Jes. podh., 76. Mor. brána, 80. Stř. Pobeč., 81. Host. vrchy, 82. Javorn., 83. Ostr. pán. (Pešgorský les u Petřvaldu), 84. Podbesk. pah. — O: v celé

oblasti; [doklady chybějí z fyt. o. 85. Kruš. hory, 89. Novohr. hory, 94. Tepl.-ad. sk., 95. Orl. hory]; v Karp. O. relativně vzácněji.

Celkové rozšíření: Západní a stř. Evropa, na severu do z. a jz. Skandinávie, na jihu do Pyreneji, stř. Itálie a s. části Balkánského poloostrova, Karpaty; Kavkaz, Japonsko, Kamčatka, Severní Amerika (sz. pobřežní část). — Mapy: MEUSEL et al. 1965: 17; HULTÉN FA 1968: 45; AFE 1972: 63.

2. *Thelypteris* SCHMIDEL — kapradiník

Thelypteris SCHMIDEL Ic. Pl., ed. J. C. Keller, 3: 45, 1763, nom. cons.

Lit.: HOLUB J. (1972): On the taxonomy and nomenclature of the European Marsh fern. *Taxon* 21: 331—332. — TRYON A. F. et al. (1980): Classification, spores and nomenclature of the Marsh fern. *Rhodora* 82: 467—474.

Vytrvalé byliny. Oddenek dlouhý, tenký, plazivý. Listy jednotlivé, vzájemně ± oddálené; čepel jednoduše zpeřená, dol. listky neredukované; okraje plodných úkrojků dolů ohrnuté. Výtrusnicové kupky přibližně uprostřed mezi jejich stř. žilkou a okrajem. Ostěry ledvinité, malé, záhy opadavé. Výtrusy hustě osténkaté nebo bradavčité, žlutohnědé. — Asi 800 druhů rozšířených v s. mírném pásmu, v Africe a na Novém Zélandě.

1. *Thelypteris palustris* SCHOTT — kapradiník bažinný

Tab. 20/2

Thelypteris palustris SCHOTT Gen. Fil. 10, 1834. — Syn.: *Acrostichum thelypteris* L. Sp. Pl. 1071, 1753. — *Polypodium thelypteris* (L.) L. Mant. Pl. 2: 505, 1771. — *Polystichum thelypteris* (L.) ROTH Tent. Fl. Germ. 3: 77, 1799. — *Aspidium thelypteris* (L.) SWARTZ J. Bot. (Schrader) 1800/2: 40, 1801. — *Nephrodium thelypteris* (L.) STREMPER Fil. Berlin. Syn. 32, 1822. — *Lastrea thelypteris* (L.) BORY Dict. Class. Hist. Natur. 6: 588, 1824. — *Dryopteris thelypteris* (L.) A. GRAY Man. Bot. North U.S. 630, 1848. — *Thelypteris thelypteroides* (MICHX) HOLUB *Taxon* 21: 332, 1972 non *Nephrodium thelypteroides* MICHX.

Exsikáty: PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 702. — Extra fines: BAENITZ Herb. Eur., no 5390. — Fl. Exs. Austro-Hung., no 1910/I, II. — Fl. Exs. Bavar., no 398. — Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 1102. — Gerb. Fl. SSSR, no 3358. — Herb. Fl. Ross., no 100.

Oddenek plazivý, bez zbytků bází odumřelých listů, v mládí s vejčitými hnědými plevinami. Listy (20—) 30—100 (—120) cm dl., jednotlivé, vzájemně ± oddálené, přímé, jednoduše zpeřené, na podzim odumírající; čepel listů v obrysu podlouhlá, kopinatá nebo obkopinatá, k vrcholu zúžená, k bázi nezúžená nebo jen nepatrně zúžená, tenká, na rubu v mládí velmi spoře plevinatá a spoře krátce bělavě chlupatá, popř. roztroušeně žláznatá, v dospělosti většinou ± lysá, světle zelená; listky kratičce řapíkaté, v (10—) 15—25 (—30) párech, peřenoklané až peřenosečné, v obrysu čárkovitě kopinaté, nejdelší 5—9 (—11) cm dl., s (8—) 10—20 páry z široké báze čárkovitě podlouhlých, celokrajných, tupých nebo ± špičatých úkrojků; listky nejdolejšího páru ± stejně velké jako prostřední nebo o málo menší (ale většinou delší než 2 cm); okraje sterilních úkrojků plo-

ché, fertilních (zejména za zralosti výtrusů) zřetelně dolů ohrnuté; řapík zděli čepele nebo poněkud delší, na bázi černavý, lysý nebo s velmi sporadickými hnědými plevinami. Výtrusnicové kupky ± uprostřed mezi stř. žilkou a okrajem úkrojků, ± okrouhlé, nakonec ± splývající; ostěry malé, ledvinité, nepravidelně zubaté, jen ve svém výkrojků upevněné. (VI—) VII—IX. Gf.

$2n = 70$ (extra fines)

Ekologie a cenologie: Slatiny, rašeliniště, rašelinné louky a rašelinné okraje rybníků, lesní bažiny, bahnitě olšiny; většinou na mezotrofních rašelinných půdách a eutrofních slatinách s vysokou hladinou ± stagnující podzemní vody. Optimum ve společenstvech svazu *Alnion glutinosae*, popř. *Salicion cinereae*, řídkěji v *Magnocaricion elatae*, *Phragmition communis* a *Cicution virosae*.

Rozšíření v ČR: Po celém území roztroušeně až vzácně; v termofytiku jen lokálně na příznivých stanovištích (slatiny), v mezofytiku roztroušeně, v oreofytiku vzácně. V planárním až submontánním stupni velmi roztroušeně, v montánním vzácně, ve vyšších polohách pravděpodobně chybí (min.: Libochovice, ca 170 m, Rohatec a Hodonín, ca 170 m; max.: Šumava, Horní Vltavice, ca 830 m). Velká část dřívě publikovaných a v herbářích doložených lokalit v důsledku antropických zásahů v posledních desetiletích zanikla anebo jsou v současné době ohrožené. Δ — Mapy: SLAVÍK FKS 1986: 41.

T: 3. Podkruš. pán. (Most), 5. Terez. kotl. (Libochovice), 10. Praž. ploš. (Kyje), 11. Stř. Pol., 13. Rožd. pah., 15.

Vých. Pol., 18a. Dolnomor. úv., 19. B. Karp. step. (vz.), 21. Haná. — M: 28. Tep. vrchy, 31. Plz. pah., 38. Bud. pán., 39. Třeboň. pán., 41. Stř. Povlt. (Jiloviště), 49. Frýdl. pah., 52. Ral.-bez. tab., 53. Podješ., 55. Čes. ráj, 60. Orl. opuky, 61. Dol. Poorl., 63. Českomor. mezih., 67. Českomor. vrch. (ro-ztr.), 68. Mor. podh. Vysoč. (vz.), 70. Mor. kras, 71. Drah. vrch. (vz.), 74. Slez. pah., 78. B. Karp. les., 84. Podbesk. pah. (Svíbice u Českého Těšína, výskyt sporný). — O: 85.

Kruš. hory (výskyt sporný), 88. Šum. (velmi vz.), 91. Žďár. vrchy (velmi vz.), 93. Krk. (Rudník, velmi pochybné nalezi-ště).

Celkové rozšíření: Evropa (na severu a ve Středo-zemí jen vzácně), s. Afrika (Alžír), Kavkaz, stř. a s. Asie (kromě arktické oblasti), na jihovýchodě do Himálaje, In-die a j. Číny, Severní Amerika. — Mapy: HULTÉN CP 1964: 181; AFE 1972: 64.

3. *Phegopteris* FÉE — bukovec

Phegopteris FÉE Mém. Fam. Fougères 5: 242, 1852.

Vytrvalé byliny. Oddenek tenký, plazivý. Listy jednotlivé, čepel jednoduše zpeřená; lístky (kromě nejdolejšího páru) vzájemně spojené úzkým, po vřetenu listu křídlatě sbíhavým pruhem čepele, dol. neredukované; fertilní úkrojky ploché nebo nepatrně dolů ohrnuté. Výtrusnicové kupky blízko okraje, bez ostěr. Výtrusy svraskale zrnité, hnědavě žluté. — Asi 15 druhů převážně v s. mírném pásmu.

1. *Phegopteris connectilis* (MICHX fil.) WATT — bukovec osladičovitý Tab. 19/1

Phegopteris connectilis (MICHX fil.) WATT Canad. Natur. (Geol.) 3: 159, 1867. — Syn.: *Polypodium connectile* MICHX Fl. Bor. Amer. 2: 271, 1803. — *Phegopteris polypodioides* FÉE Gen. Fil. 243, 1852. — *P. vulgaris* METT. Fil. Horti Bot. Lips. 83, 1856. — *Polypodium phegopteris* L. Sp. Pl. 1089, 1753. — *Lastrea phegopteris* (L.) BORY Dict. Class. Hist. Natur. 9: 233, 1826. — *Aspidium phegopteris* (L.) BAUMG. Enum. Stirp. Transsilv. 4: 29, 1846. — *Gymnocarpium phegopteris* (L.) NEWMAN Phytologist 4, app. 23, 1851. — *Nephrodium phegopteris* (L.) PRANTL Excurs.-Fl. Bayern 23, 1884. — *Dryopteris phegopteris* (L.) CHRIST. Ind. Fil. 284, 1905. — *Thelypteris phegopteris* (L.) SLOSSON in RYDB. Fl. Rocky Mount. 1043, 1917.

Poznámka: Autoři, kteří jsou toho názoru, že *Phegopteris polypodioides* FÉE (popsaný z Evropy) a *P. connectilis* (MICHX fil.) WATT (popsaný z Kanady) nejsou druhově totožné, užívají pro evropské rostliny jméno *Phegopteris polypodioides* FÉE.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Bohem. Slov., no 404. — PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 601. — Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 1507. — Fl. Hung. Exs., no 130, 130/II, III. — Fl. Rom. Exs., no 914a, b. — Pl. Polon. Exs., no 402.

Oddenek tenký, plazivý, v mládí s hnědavými kopinatými plevinami. Listy 10–50 cm dl., jednotlivé, vzájemně ± oddálené, jednoduše zpeřené, na podzim odumírající; čepel listů v obrysu trojúhelníkovitá nebo vejčitě trojúhelníkovitá, dlouze zašpičatělá (na vrcholu ± celokrajná nebo jen mělce peřenolaločná), měkká, po obou stranách a zvláště na rubu na vřetenu listů a lístků chlupatá, na rubu též s hnědavými, na okraji dlouze brvitými plevinami světle až poněkud namodralé zelená; lístky v (8–) 10–20 párech, vstřícné, čárkovitě kopinaté, dlouze zašpičatělé, peřenolaločné až peřenodílné (na vrcholu ± celokrajné), celou svou bází přisedlé a kromě nejdolejších 1 (–2) párů

po vřetenu listu křídlatě sbíhavé; nejdolejší pár lístků téměř vždy dolů (jako obrácené V) odkloněný; úkrojky lístků v (8–) 10–20 párech, celokrajné až drobně vroubkovaně zubaté, ± tupé, plodné ploché nebo jen málo dolů ohrnuté; řapík zdéli nebo až 2× delší než čepel, řidce plevinatý a v hor. části a na vřetenu chlupatý. Výtrusnicové kupky blízko okraje úkrojků, okrouhlé, popř. dol. podlouhlé, světle hnědé, s drobnými chlupy. Výtrusy svraskale zrnité. VII–VIII. Gf.

$2n = 90$ (extra fines)

Ekologie a cenologie: Vlhká, stinná, mnohdy rašelinná místa v lesích (zejména bukojedlových, v horských smrčínách a jedlinách), na mechovitých skalách, trouchnivějících pařezech a kmenech poražených stromů. Nejčastěji ve společenstvech svazů *Fagion* (podsvaz *Acerenion*) a *Piceion excelsae*.

Rozšíření v ČSR: Nejhojněji v oreofytiku, v termofytiku a v teplejších polohách navazujících na termofytikum vzácně až velmi vzácně. Těžiště rozšíření v submontánním až supramontánním stupni, v suprakolinním a kolinním stupni velmi vzácně (min.: Podlázky u Mladé Boleslavi, ca 240 m; max.: Krkonoše, Výrovka 1 360 m). — Mapy: SLAVÍK FKS 1986: 41.

T: 1. Doup. pah. (Rokle u Kadaně), 12. Dol. Pojiz. (Podlázky u Mladé Boleslavi). — M: téměř v celé oblasti, ale s kolisajícím stupněm výskytu: [chybí pravděpodobně ve fyt. o. 24. Hor. Poohří, 29. Doup. vrchy, 30. Jesen.-rak. ploš., 44. Mileš. střed., 72. Zábř.-unič. úv.] — O: ve všech fyt. o., místy hojně.

Celkové rozšíření: Téměř celá Evropa (chybí jen v j. části), Kavkaz, z. Sibiř, Dálný východ, Severní Amerika. — Mapy: HULTÉN CP 1964: 117; MEUSEL et al. 1965: 16; AFE 1972: 65.

Tab. 20: 1 *Lastrea limbosperma*, 1a — část listu, spodní strana. — 2 *Thelypteris palustris*, 2a — část listu, spodní strana.

238 *Lastrea*

